

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Випуск 11/2023

МОНІТОРИНГ аграрного законодавства України

Жовтень 2023 року

1. Загальне аграрне законодавство (АПД)

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у жовтні 2023 р.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у жовтні 2023 р.

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Законопроектна діяльність

В серії публікацій «Моніторинг аграрного законодавства України» розглядаються закони та нормативно-правові акти Верховної Ради <http://portal.rada.gov.ua/>, які мають вагомe значення для сталого розвитку аграрного сектору (тобто, суттєво впливають на сільське господарство та харчову промисловість).

Інформація з цього огляду не може розглядатися як юридична консультація. АПД та Фаховий діалог з земельних питань не несуть відповідальності за правильність тверджень.

Виконавці

Оперативний партнер
проекту

Виконавець Фахового діалогу
з земельних питань

1. Загальне аграрне законодавство

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у жовтні 2023 року

Зміни у законодавстві у сфері безпечності харчових продуктів

Закон України «Про внесення змін внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення державного регулювання продовольчої безпеки та розвитку тваринництва» № 3221-IX від 30.06.2023. Закон набирає чинності 26.10.2023.

Закон було розроблено з метою гармонізації чинного законодавства в сфері безпечності та якості харчових продуктів, кормів, здоров'я та благополуччя тварин із законодавством ЄС, а також його загальне удосконалення. Для цього, серед іншого, передбачається:

- затвердити засади державної реєстрації використання тверджень про зниження ризику захворювань – у відповідності до вимог Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1924/2006 від 20.12.2006;
- зазначити обов'язкову інформації про харчові продукти для споживача – у відповідності із Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1169/2011 від 25.10.2011;
- визначити поняття «ремісничий харчовий продукт», «швидкозаморожений харчовий продукт», «новітній харчовий продукт» та встановити особливі вимоги щодо маркування і реалізації таких харчових продуктів;
- запровадити положення міжнародних стандартів ISO/TS 19657:2017 щодо критеріїв натуральних харчових інгредієнтів та ISO 23662:2021 щодо критеріїв для продуктів харчування та харчових інгредієнтів, придатних для вегетаріанців або веганів;
- віднести гібридних свиней до племінних ресурсів у відповідності до вимог Регламенту ЄС 2016/1012 щодо зоотехнічних та генеалогічних умов для розведення, торгівлі та ввезення в ЄС окремих тварин;
- створити Державний реєстр харчових добавок, харчових ароматизаторів та харчових ензимів; Державний реєстр новітніх харчових продуктів

та Державний реєстр тверджень про користь для здоров'я;

- визнати кормові добавки, якщо вони зареєстровані в ЄС без проведення державної реєстрації в Україні.

Нова назва Держрибагентства

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо забезпечення реалізації окремих функцій Міністерства аграрної політики та продовольства і Державного агентства меліорації та рибного господарства» № 1057 від 06.10.2023. Постанова набирає чинності 11.10.2023.

Даною Постановою Державне агентство меліорації та рибного господарства України перейменовується на Державне агентство розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм.

Декларування права на промислове рибальство

Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо запровадження декларування права на промислове рибальство та дослідний вилов в електронній формі» № 1076 від 13.10.2023. Постанова набирає чинності 18.10.2023.

Згідно з Постановою суб'єкти рибного господарства, які планують рибалити у промислових масштабах або здійснювати дослідний вилов, зобов'язані щороку до 1 листопада декларувати право на це шляхом подання відповідної електронної декларації. Декларація на промислове рибальство та дослідний вилов формується, підписується та подається в автоматичному режимі до Е-Рибі. Реалізація експериментального проекту триватиме протягом двох років.

Пілотний проєкт щодо масової оцінки земель

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації пілотного проєкту щодо проведення масової оцінки земель» № 1078 від 13.10.2023. Постанова набирає чинності 18.10.2023.

Даною Постановою визначається порядок реалізації пілотного проєкту щодо проведення масової оцінки земель. Також передбачаються вимоги до геоінформаційної системи масової оцінки земель, яка ство-

яка створюватиметься як складова частина Державного земельного кадастру.

Метою реалізації проєкту є створення передумов запровадження в Україні масової оцінки земель. Проєкт реалізовуватиметься протягом 11 місяців з дня набрання чинності Постановою.

Нові правила експорту агропродукції

Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проєкту з верифікації суб'єктів агропромислового комплексу в умовах воєнного стану» № 1132 від 31.10.2023.

Постанова змінює правила експорту аграрної продукції. Нові правила повинні унеможливити порушення законодавства під час експорту агропродукції, а також захистити права агропідприємців, які дотримуються законодавства щодо експорту.

Буде сформований перелік верифікованих суб'єктів АПК, які здійснюють експорт товарів, зокрема, зернових, олійних і продуктів переробки, та відповідають певним критеріям.

Зміни в ліцензуванні експорту агропродукції

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. № 1466» № 1133 від 31.10.2023. Постанова набирає чинності 11.11.2023.

Відповідно до Постанови ліцензуванню підлягає пшениця та суміш пшениці і жита (меслин), ячмінь, овес, кукурудза, соєві боби, насіння ріпаку, насіння соняшнику, а також соняшникова, соєва і ріпакова олії та макуха.

Раніше ліцензуванню підлягали лише пшениця, кукурудза, насіння ріпаку та соняшнику.

Законопроєкти, запропоновані у Верховній Раді України у жовтні 2023 року

Заборона нецільового використання земель Каховського водосховища

Проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів з попередження нецільового використання земель Каховського водосховища» № 10135 від 09.10.2023,

знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Законопроєкт передбачає встановлення особливо-го режиму використання та розпорядження землями, яке займало Каховське водосховище. Для цього пропонується:

- встановити заборону протягом 15 років на передачу у власність, користування та зміну цільового призначення земельних ділянок державної, комунальної власності на землях, яке займало Каховське водосховище, крім тих, що здійснюються з метою відновлення водосховища та судноплавних гідротехнічних споруд;
- внести відомості про обмеження у використанні земель, які займало Каховське водосховище, до Державного земельного кадастру. На це уповноважується ДП «Центр Державного земельного кадастру».

Додаткова інформація до з/п міститься у розділі 2 «Земельне законодавство» даного випуску.

Проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земель, яке займало Каховське водосховище» № 10135-1 від 25.10.2023, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Торохтій Б.Г., Бондаренко О.В. та ін. (партія «Слуга народу»)).

Даний законопроєкт є альтернативою до з/п № 10135 від 09.10.2023 та повторює за суттю більшість його положень, в тому числі 15-річну заборону. Головною відмінністю альтернативного законопроєкту від основного є те, що виконавець робіт за кошти Державного бюджету має визначатися на конкурентних засадах. Основний законопроєкт визначає єдиного виконавця розроблення проєкту землеустрою, на підставі якого до Державного земельного кадастру будуть вноситися відомості про межі Каховського водосховища, а саме – ДП «Центр Державного земельного кадастру».

Додаткова інформація до з/п міститься у розділі 2 «Земельне законодавство» даного випуску.

Охорона географічних назв у продуктах

Проєкт Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення вимог законодавства про охорону географічних зазначень для харчових

продуктів та спиртних напоїв» № 10162 від 09.10.2023, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Законопроектом гармонізуються положення законодавства з нормами права ЄС та встановлюються загальні правила визначення, опису, представлення і маркування спиртних напоїв, правила використання офіційних назв спиртних напоїв, особливості використання та захисту географічних зазначень спиртних напоїв. Пропонується запровадити штрафи за порушення вимог законодавства про охорону географічних назв для харчових продуктів та спиртних напоїв.

Оподаткування земель заповідного фонду

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування земель природно-заповідного фонду земельним податком» № 10198 від 30.10.2023, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Положеннями законопроекту пропонується встановити ставку земельного податку за земельні ділянки, які належать до земель природно-заповідного фонду, в розмірі, що не перевищує 0,1% від їх нормативної грошової оцінки.

Автори, редакція та контакти:

Загальне аграрне законодавство (АПД)

Підготовка проєкту: Катерина Лелет

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Марія Ярошко – Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)

Редакція видання німецькою мовою: Симан Юрк – ІАК Аграр Консалтинг ГмбХ (виконавець проєкту АПД)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Законопроектна діяльність

9.10.2023 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів з попередження нецільового використання земель Каховського водосховища» (р.№ 10135), внесений Кабінетом Міністрів України (основний законопроект).

Текст законопроекту:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42966>

25.10.2023 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земель, яке займало Каховське водосховище» (р.№ 10135-1), внесений н.д. Торохтієм Б.Г., Бондаренком О.В. та ін. (альтернативний законопроект).

Текст законопроекту:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43062>

Основний законопроект передбачає наступні основні положення:

- встановлення 15-річної заборони на передачу у власність та користування, зміну цільового призначення земельних ділянок державної, комунальної власності на землях, яке займало Каховське водосховище, крім тих, що здійснюються з метою відновлення водосховища.
- визначити, що відомості про межі земель, які займало Каховське водосховище, вносяться до Державного земельного кадастру за документацією із землеустрою, яку розробляє Державне підприємство «Центр Державного земельного кадастру».

Альтернативним законопроектом встановлюються наступні положення:

- встановлюється така ж 15-річна заборона, як і у основному проєкті.

- встановлюється, що розробник документації із землеустрою, на підставі якої відомості про землі, які займало Каховське водосховище, будуть вноситися до Державного земельного кадастру, визначається на торгах.
- протягом 15-річної заборони дозволяється формувати земельні ділянки, визначати та змінювати їх цільове призначення на території Каховського водосховища не лише для цілей його відновлення, але й для здійснення заходів з охорони земель, створення територій, об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

Коментарі: визначення доцільності обох законопроектів є політичним питанням. Вказані законопроекти направлені на вирішення актуальної проблеми – відновлення Каховського водосховища, зруйнованого внаслідок російської агресії.

Положення альтернативного законопроекту щодо надання можливості надавати земельні ділянки дна водосховища в користування та змінювати їх цільове призначення не лише для цілей, безпосередньо пов'язаних з відновленням Каховського водосховища, а й для заходів з охорони земель та розширення об'єктів природно-заповідного фонду, надає державі додаткові можливості щодо винайдення більш ефективного способу використання вказаних земель.

16.10.2023 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» щодо розвитку сучасних геоінформаційних ресурсів у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності» (Р.№ 10155), внесений Кабінетом Міністрів України (основний законопроект).

Текст законопроекту:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43006>

01.11.2023 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» щодо розвитку сучасних геоінформаційних ресурсів у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності» (Р.№ 10155-1), внесе-

ний Кабінетом Міністрів України (альтернативний законопроект).

Текст законопроекту:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43006>

Основним законопроектом пропонується:

- визначити суб'єктами топографо-геодезичної і картографічної діяльності Міністерство оборони України, органи місцевого самоврядування, фізичних осіб – підприємців, які є сертифікованими інженерами-геодезистами.
- визначити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, держателем державного банку геодезичних даних, державного банку топографічних даних, Державного картографо-геодезичного фонду України та уповноважити його призначати відповідних адміністраторів, а також вести моніторинг Державної геодезичної мережі і топографічний моніторинг;
- розширити повноваження Міністерства оборони України щодо виконання топографо-геодезичних і картографічних робіт, результати яких використовуються як Збройними Силами України, так і іншими військовими формуваннями, створеними відповідно до законів України та надання повноважень щодо затвердження відповідної нормативно-технічної документації.
- уточнити порядок користування топографо-геодезичними і картографічними матеріалами, а саме - окрім матеріалів Державного картографо-геодезичного фонду України, передбачити можливість користування відомостями державного банку геодезичних даних та державного банку топографічних даних як геоінформаційних ресурсів для створення наборів базових геопросторових даних національної інфраструктури геопросторових даних.
- закріпити на рівні закону захист геодезичної Дуги Струве як об'єкта Світової спадщини ЮНЕСКО, уточнити норми щодо обстеження, відновлення та обліку геодезичних пунктів Державної геодезичної мережі.
- врегулювати питання функціонування Державної геодезичної мережі та української постійно діючої (перманентної) мережі спостережень глобальних навігаційних супутникових систем

та інших геодезичних мереж спостережень глобальних навігаційних супутникових систем, що функціонують в Україні.

- встановлення норми щодо надання платних послуг державного банку геодезичних даних, державного банку топографічних платного щодо перерахунку координат із різних систем координат.

Альтернативний законопроект багато в чому повторює основний законопроект. Відмінність між ними полягає у тому, що альтернативний законопроект пропонує:

- визначення єдиного місця для обліку, накопичення і збереження всіх видів геопросторової інформації – Державний картографо-геодезичний фонд України (замість Державного банку геодезичних даних, Державного банку топографічних даних, державного обліку топографо-геодезичних і картографічних робіт, Державного картографо-геодезичного фонду України).
- встановлення вимог щодо надання відомостей Державного картографо-геодезичного фонду України виключно в електронному вигляді без надання паперових даних.
- встановлення норми, що висотна мережа України має базуватися на Європейській вертикальній системи (EVRS), вихідним пунктом якої є нуль Амстердамського футштока, а не радянській Балтійської системи висот 1977 року.
- не запроваджувати норми основного законопроекту щодо платності послуг з перерахунку координат з різних систем координат.

Коментар: обидва законопроекти заслуговують на увагу. Запровадження платності послуг з перерахунку координат з різних систем координат, передбачене основним законопроектом, не може вважатися обґрунтованим і призведе до зайвих витрат землевласниками та землекористувачами, межі земельних ділянок яких у визначені у не у системі УСК-2000, а, наприклад, у радянській системі СК-63.

20.10.2023 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до Закону України "Про оренду землі"»

щодо врегулювання питання оформлення типового договору оренди землі в електронній формі» (р.№ 10165), внесений н.д. Морозом В.В.

Текст законопроекту:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43002>

Законопроект передбачає доповнення Закону України «Про оренду землі» положеннями, відповідно до яких «типовий договір оренди земельної ділянки може бути укладений сторонами в електронній формі шляхом подачі орендодавцем чи орендарем до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно заяви про реєстрацію права оренди. Така заява має бути засвідчена кваліфікованими електронними підписами орендодавця та орендаря земельної ділянки. У заяві мають бути встановлені істотні умови договору оренди землі, визначені статтею 15 цього Закону. Державна реєстрація права оренди земельної ділянки у електронній формі або надання вмотивованої відмови у державній реєстрації відбувається протягом п'яти робочих днів з дня подання заяви. Підставою для відмови у державній реєстрації може бути лише невідповідність інформації, вказаній у заяві, вимогам Закону».

Коментар: законопроект не підтримується. Типовий договір оренди земельної ділянки не визначає конкретних умов оренди земельної ділянки, а лише визначає умови, які мають бути визначені сторонами договору при його укладенні. Фіксація ж таких умов не у договорі оренди, а у заяві про державну реєстрацію права оренди земельної ділянки не узгоджується із суттю вказаної заяви, яка просто відображає намір сторони договору зареєструвати речове право. Істотні ж умови договору мають фіксуватися в самому договорі, а не у іншому документі.

Автори, редакція та контакти:**Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)**

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Сергій Біленко

Редакція видання німецькою мовою: Катя Делльс, Аудріус Паура

Німецько-український агрополітичний діалог (Фаховий діалог з земельних питань)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de